EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 3.11.2025
COM(2025) 658 final

BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

om fødevarer og fødevareingredienser behandlet med ioniserende stråling i årene 2022-2023

Indholdsfortegnelse

RESUMÉ 2
1 BAGGRUND 2
2 GODKENDTE BESTRÅLINGSANLÆG 3
3 RESULTATERNE AF KONTROL UDFØRT PÅ BESTRÅLINGSANLÆG I 2022-2023 4
4 RESULTATER AF KONTROL I MARKEDSFØRINGSLEDDET 5

RESUMÉ

I henhold til artikel 7, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/2/EF af 22. februar 1999[1] om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om levnedsmidler og levnedsmiddelingredienser, som er behandlet med ioniserende stråling, skal medlemsstaterne hvert år fremsende Kommissionen:

– resultaterne af den kontrol, der er foretaget på anlæg, som foretager ioniserende bestråling, herunder de kategorier og mængder af fødevarer, der er behandlet med ioniserende stråling, samt de anvendte doser, og

– resultaterne af den kontrol, der er foretaget i markedsføringsleddet.

I henhold til direktivets artikel 7, stk. 4, skal Kommissionen i Den Europæiske Unions Tidende offentliggøre en rapport på grundlag af de oplysninger, de nationale kontrolmyndigheder indgiver hvert år.

Denne rapport dækker perioden fra 1. januar 2022 til 31. december 2023. Den indeholder en sammenfatning af de oplysninger, som EU-medlemsstaterne og Nordirland har indsendt til Kommissionen.

Tre EU-medlemsstater og EFTA-landene indsendte ikke data i 2022 og 2023.

Periode: 1.1.2022 – 31.12.2023

Berørte lande: EU-medlemsstaterne og Nordirland

Bestrålingsanlæg:

– Antal lande med godkendte anlæg: 13 medlemsstater og Norge

– Antal godkendte anlæg: 23

– Antal nedlagte anlæg: 0

– Antal lande, der anvender bestråling: 10 medlemsstater

Behandlingsdata:

– Mængde af behandlede produkter: 4 198,2 ton (-16,5 % sammenlignet med 2020-2021)

– Primært behandlede varer: "Frosne frølår" (70,31 %), "Tørrede aromatiske urter, krydderier og krydderurter" (27,62 %) og "Maskinudbenet fjerkrækød" (2,07 %).

– Primært sted for bestråling: Belgien (69,9 %)

Kontrol foretaget i markedsføringsleddet:

– Antal analyserede prøver: 7 205

– Antal prøver, der ikke overholdt kravene: 51 (0,71 %)

– Primært analyserede varer: "Urter og krydderier" (46,97 %) og "Korn, frø, grøntsager, frugt og produkter heraf" (23,36 %).

1 BAGGRUND

Bestråling af fødevarer er behandling af fødevarer ved en bestemt form for strålingsenergi, der er kendt som ioniserende stråling. Strålingsenergi har forskellige

[1] Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/2/EF af 22. februar 1999 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om levnedsmidler og levnedsmiddelingredienser, som er behandlet med ioniserende stråling (EFT L 66 af 13.3.1999, s. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1999/2/2008-12-11).

bølgelængder og grader af effekt og forsvinder, når energikilden fjernes. Bestråling anvendes til sundhedsmæssige og plantesundhedsmæssige formål for at dræbe patogene bakterier (såsom *Salmonella*, *Campylobacter* og *E. coli*), der kan forårsage fødevareforgiftning, og til at eliminere skadegørere på planter eller planteprodukter som f.eks. insekter og andre skadedyr. Den anvendes også til at forsinke modning af frugter, til at forhindre grøntsager (såsom løg og kartofler) i at spire og i sidste ende til at forlænge fødevarers holdbarhed. Bestråling af fødevarer kan ikke erstatte korrekt håndtering af fødevarer. Bestrålede fødevarer kræver stadig passende køling og skal koges/steges forud for indtagelse, når det er nødvendigt.

EU's lovgivningsmæssige ramme for bestråling af fødevarer ("direktiver om bestråling af fødevarer") består af:

– Direktiv 1999/2/EF (rammedirektivet). I direktivet fastsættes der bestemmelser for fremstilling, markedsføring og import af fødevarer og fødevareingredienser, som er behandlet med ioniserende stråling.

– Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/3/EF (gennemførelsesdirektiv) af 22. februar 1999 om opstilling af en fællesskabsliste over fødevarer og fødevareingredienser, som er behandlet med ioniserende stråling[2]. Listen omfatter i øjeblikket kun én fødevarekategori: tørrede aromatiske urter, krydderier og krydderurter.

Desuden offentliggør Kommissionen i Den Europæiske Unions Tidende listen over nationale godkendelser af andre fødevarer og fødevareingredienser, som det er tilladt at behandle med ioniserende stråling.

Fødevarer og fødevareingredienser må kun behandles med ioniserende stråling på godkendte bestrålingsanlæg. For anlæg, der er beliggende på EU's område, gives godkendelsen af medlemsstaternes kompetente myndigheder. Medlemsstaterne skal i henhold til artikel 7, stk. 3, i direktiv 1999/2/EF meddele Kommissionen listen over deres godkendte bestrålingsanlæg. Denne liste offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*[3].

I henhold til artikel 6 i direktiv 1999/2/EF skal bestrålede fødevarer eller bestrålede fødevareingredienser, der indgår i en sammensat fødevare, mærkes med betegnelsen "bestrålet" eller "strålekonserveret" eller "behandlet med ioniserende stråling" eller "konserveret med ioniserende stråling".

For at kontrollere, at dette mærkningskrav gennemføres korrekt og opdage fødevarer, der kan være blevet ulovligt behandlet med ioniserende stråling, har Den Europæiske Standardiseringsorganisation (CEN) standardiseret en række analysemetoder.

2 GODKENDTE BESTRÅLINGSANLÆG

Ved udgangen af rapporteringsperioden (1. januar 2022 – 31. december 2023) var der 23 godkendte bestrålingsanlæg i EU, som var beliggende i 13 medlemsstater: Frankrig (5), Tyskland (5), Bulgarien (2), Nederlandene (2), Spanien (1), Belgien (1), Tjekkiet (1), Kroatien (1), Estland (1), Italien (1), Ungarn (1), Polen (1) og Rumænien (1).

Af de 13 medlemsstater, der råder over bestrålingsanlæg, blev der i to medlemsstater ikke foretaget bestråling af nogen fødevarer i perioden 2022-2023, og én medlemsstat indsendte ikke data.

[2] EFT L 66 af 13.3.1999, s. 24.

[3] EUT C 37 af 30.1.2019, s. 6

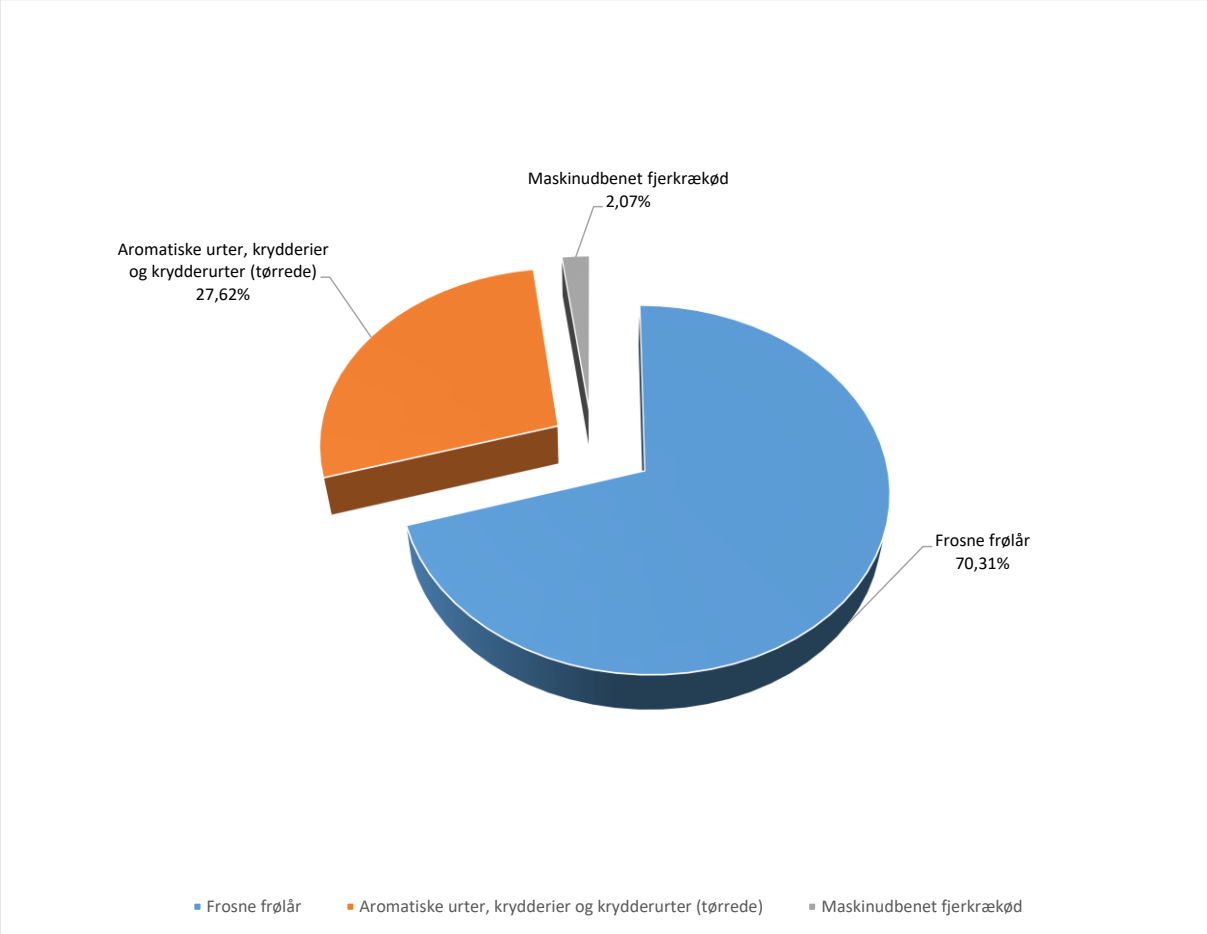
3 RESULTATERNE AF KONTROL UDFØRT PÅ BESTRÅLINGSANLÆG I 2022-2023

I alt blev 4 198,2 ton fødevarer behandlet med ioniserende stråling i EU-medlemsstaterne i årene 2022 og 2023. Behandlingen blev primært foretaget i Belgien, som behandlede 69,9 % af de bestrålede fødevarer i EU.

De tre primært bestrålede varer i EU var: "Frosne frølår" (70,31 %), "Tørrede aromatiske urter, krydderier og krydderurter" (27,62 %) og "Maskinudbenet fjerkrækød" (2,07 %).

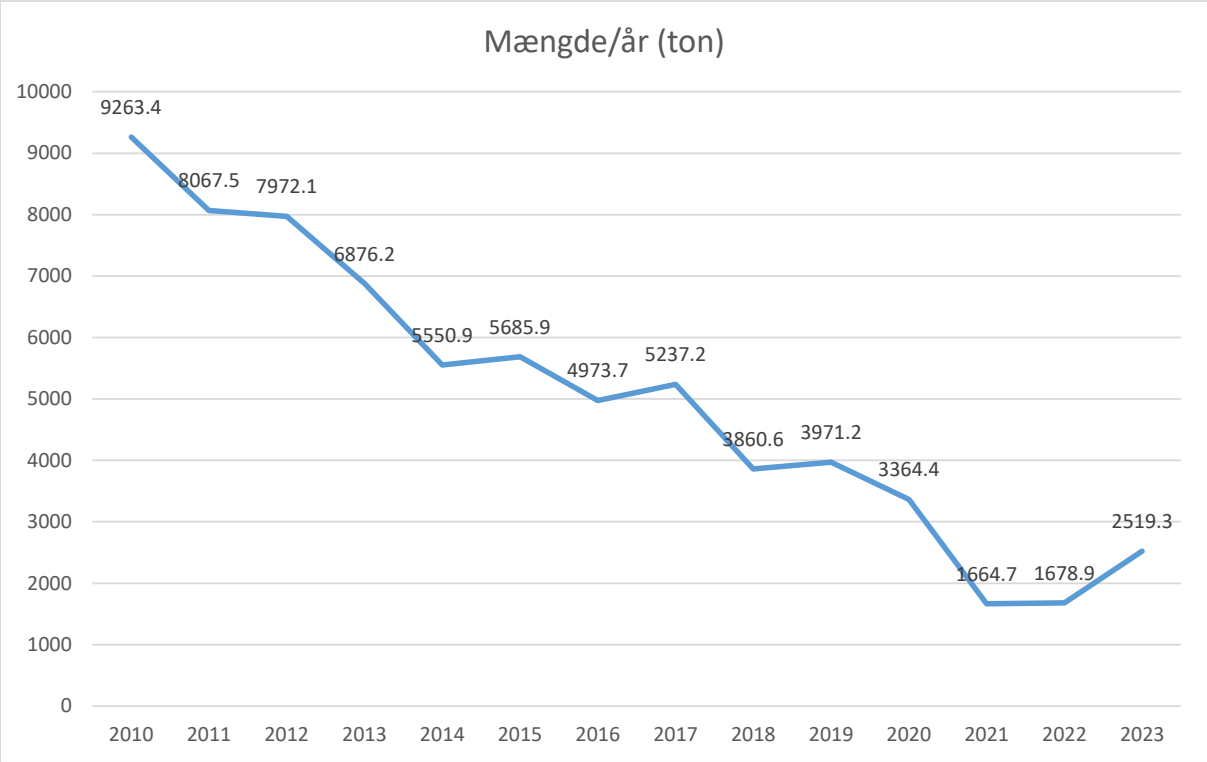
Figur 1 viser fordelingen af produkter, der blev bestrålet på godkendte anlæg i EU-medlemsstaterne i 2022 og 2023.

Figur 1 — Fordeling pr. kategori af bestrålede fødevarer i EU i 2022-2023

Mængden af fødevarer (i ton), der er behandlet med ioniserende stråling i EU, er generelt faldet siden 2010 som vist i figur 2.

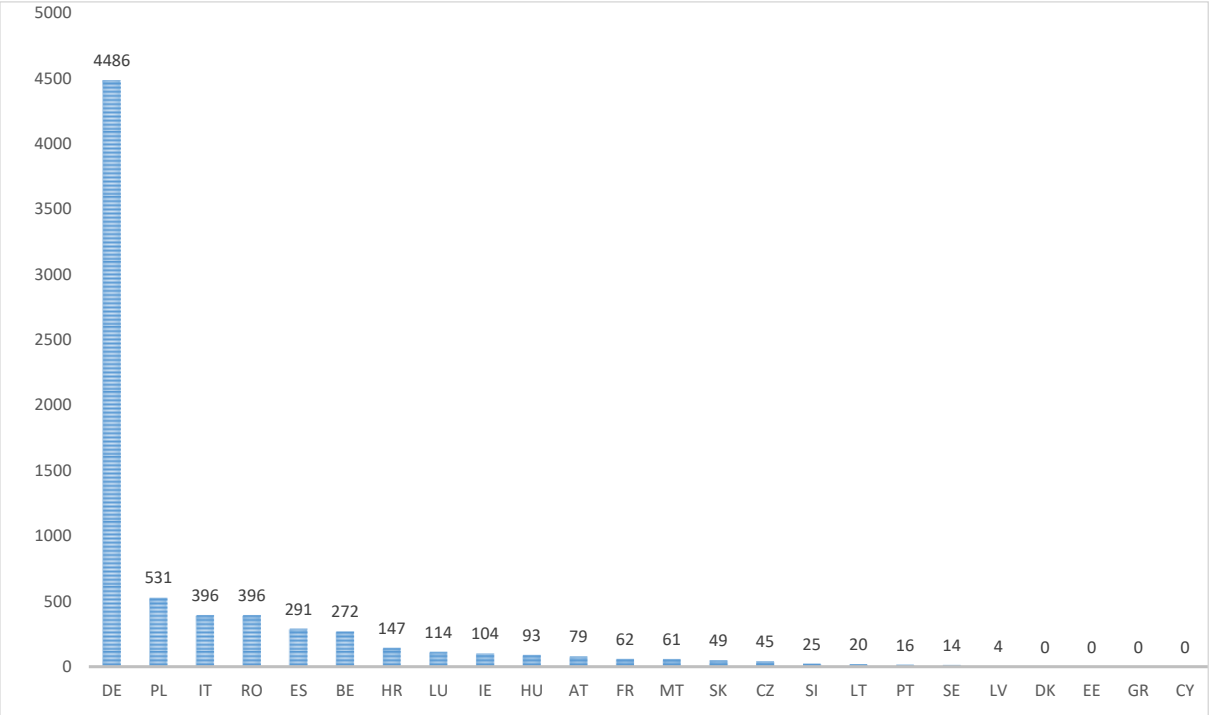
Figur 2 — Mængder af fødevarer, der er behandlet med ioniserende stråling på godkendte bestrålingsanlæg i Den Europæiske Union siden 2010

4 RESULTATER AF KONTROL I MARKEDSFØRINGSLEDDET

I perioden 2022-2023 analyserede 20 EU-medlemsstater 7 205 prøver med henblik på at opdage ioniserede fødevarer i markedsføringsleddet (herunder fødevarer importeret fra lande uden for EU), dvs. i alt 6 % mindre i gennemsnit end i 2020-2021. Dataene for hver EU-medlemsstat findes i bilag II og er sammenfattet i figur 3.

Figur 3 — Antal analyserede prøver i markedsføringsleddet i hver medlemsstat i 2022-2023

Fire medlemsstater foretog ikke analytisk kontrol i markedsføringsleddet i 2022-2023 på grund af manglende laboratoriekapacitet (Cypern og Grækenland), personalemæssige restriktioner (Estland) eller andre årsager (Danmark).

Ud af de i alt 7 205 analyserede prøver overholdt 51 ikke kravene (0,71 %), og 105 prøver (1,46 %) gav upræcise resultater. Den konstaterede manglende overholdelse var hovedsagelig ukorrekt mærkning og forbudt bestråling. Procentdelen af manglende overholdelse (0,71 %) var lidt højere end i den foregående rapporteringsperiode 2020-2021 (0,9 %).

I markedsføringsleddet, som vist i figur 4, var de vigtigste analyserede fødevarer "Urter og krydderier" (46,97 %) og "Korn, frø, grøntsager, frugt og produkter heraf" (23,36 %).

Figur 4 — Fødevarekategori, der er analyseret i markedsføringsleddet i Den Europæiske Union i 2022-2023

